

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KOZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyilttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Az első fecske.

Apponyi gróf látogatást tett Zomborban, Apatinban, meglátogatta mindkét helyen az ellenzék helyi elnökeit, tisztelegtek nála a párt „jegyzői” és egyéb hívei. De ez azért mégis csak egyszerű „baráti látogatás” volt. Legalább így hirdetik azt a párt belső emberei és annak közlönye. Hogy örömet csináljunk nekik, elhiszszük ezt és megengedjük, hogy ezen látogatás az volt, a minék mondják. De engedjük meg ők viszont, hogy mi, a szabadelvű párt emberei, okulva a multak tapasztalatain, ezen baráti látogatásból azt következtethessük, hogy az ellenzék az akciót megyénkben és városunkban nem sokára megkezdeni fogja. Mi nagy köszönettel tartozunk a nemes grófnak, hogy baráti látogatásával erre minket figyelmessé tett, mert különben mi, a kik a választó közönséget a választással karöltve járó izgalmaiktól még egyelőre megkímélni akartuk, — könnyen az ellenzék által megelőztetve, tán elkéstünk volna. Így azonban az ellenzék példáját követve, mi is elkezdünk működni, mi is számba vesszük híveinket, mi is erősítjük azokat meggyőződésükben, mi is óvjuk őket, hogy az ellenzék mézes mázos hitegetéseinek hitelt ne adjanak, mi is kiszemeljük már azon egyéneket, kiket bizalmunkkal megajándékozni és képviselőül az országgyűlésre küldeni akarunk és biztosíthatjuk a nemes gróft és párthíveit, hogy híveink egész lelkesedéssel fognak megjelenni a küzdőterén, hogy „játszva” nem fogja legyőzni pártunkat, sőt erős a meggyőződésünk, hogy nem csak eddigi pozícióinkat tartjuk meg, hanem kiszorítjuk az ellenzék az övéiből is és a szabadelvűpárt zászlóját a vívandó csatából teljes győzelem diadalával fogjuk haza hozni. Meg fogja akkor látni a nemes gróf, hogy megyénk és városunk lakói már felocsúdtak azon mámorból, melybe őket a legutóbbi választásokat megelőzőleg, a mi általunk is csodált, bűbajos szavai által ejtette. Meg fogja látni, hogy azok, kiket sikerült neki annak idejében addig vezetők, tanácsadók, jötevők ellen felingerelni és azoktól elszakítani, miként fognak csoportosan azokhoz visszatérni. Csodálkozva fogja látni a nemes gróf, mint hagyják őt, illetőleg pártját cserben Zombor szabad királyi város, az apatini és hódásghy kerületek választói és visszatérnek azon zászlóhoz, mely alatt oly sok diadalmas csatát vívtak; csoportosulnak újra azon vezetők körül, kik őket nem csak akkor látogatták, midőn szavazatukra szükségük van, hanem velük vannak, velük éreznek mindig és mindenben; kik őket nemcsak hiu ígéretekkel tartják, hanem a kiknek hatalmukban áll rajtuk segíteni és kik segítenek is rajtuk. A hódásghy kerület képviselőjéről nem beszélünk, kit még hírből sincs szerencsénk ismerni, teljesen híjával lévén ő annak. Hanem csak is Zombor városa és az apatini kerület jelenlegi képviselőit említjük fel, kiket mint megyénknek fiait, ismerjük és mint derék, jellemes férfiakat őszintén tiszteljük is; ugyan kérdezzé meg a nemes gróf ezen város és kerület választóit, vajlon tettek-e ezen urak valamit a város, illetőleg a kerület érdekében? a felelet az fog reá lenni, hogy semmit. Ez nagyon természetes is. Ezen urak kedves és szeretetreméltó egyéniségük mellett nem tudtak sem az országgyűlésen, sem a kormánytól oly tekintélyre, oly beto-lyásra szert tenni, mely őket képessé tette volna arra, hogy mind a mellett, jellemes férfiakat pártához tartoznak, melynek egyedüli programja a jelen kormányt megbuktatni és helyébe lépni, — a kormányt vagy az országgyűlést az általuk képviselt város illetőleg kerület érdekében valamit kieszközölje-

nek. Minek következménye az lett, hogy a választók, kik Apponyi gróf bűbajos szavaitól azt remélték, hogy az általa ajánlott képviselők által minden kívánságaik teljesülnek, — midőn látták, hogy ezek mitsem képesek kivinni, elfordultak tőlük és visszatértek azokhoz, kik rajtuk azelőtt is segítettek, kik ezen segínyt tőlük akkor sem vonták meg, midőn már elpártoltak, és kik abban őket jövőre még fokozottabb mérvben fogják részesíteni. A mi jelölteink, ha nem is lesznek mind országos nevű férfiak, de olyanok lesznek, kik az illető választókerület érdekeit ismervén és szívükön viselvén, mint azon pártnak tagjai, melynek kifolyása az ország kormánya, megválasztásuk esetében nem csak az ország ügyeit fogják előmozdítani, hanem az illető választókerület lakosaival az összeköttetést folyton fentartván és így kívánalmaikról értesülvén, a választókerület érdekében úgy az országgyűlésen, melyben a többséghez tartoznak, valamint a kormánytól, melyet ők is támogatnak, sikeresen fogják befolyásukat értékesíteni. Mi biztosra vesszük, hogy az „első fecske” nem az ellenzéknek, melynek érdekében otthonát elhagyta, hanem nekünk jelent a nyarat, a győzelmet.

Bácskai.

Politikai szemle.

I. Tisza nyilatkozatának hatása.

Tisza nyilatkozatai, melyeket a magyar országgyűlésen hallatott, úgy Ausztria és Magyarországon, mint egész Európában, — kivéve Oroszországot, a mi magától értetődik, és tán a csehek és elégtelen horvátainkat, kik egy jogosulatlan állami elkülönítési vágy- és önzésből irigyei és elleni a magyaroknak — épp az ő okosságuk és határozottságuk által elégiték ki a művelt Európát. Eme nyilatkozatokban nem a nagy tettek nyilvánulásai hirdettek meg; nem mondatott az: hogy a helyes úton támadólag fogunk fölépni, de hogy igen is, ezen helyes utat Ausztria és Magyarország mindig megtették és jövőben sem fogják túrni, hogy őket arról bárki is leszorítsa.

A Balkán-államok függetlensége tehát proklamáltatott. És a nagybodási vágyat is — tehát a Szalonikiba való menetel fantasztikus gondolatát is, melynek első következménye a görögök, a szerbek és bulgároknak biztos el- lensegkedését szerezte volna meg számunkra — leghatározottabb formában utasítottuk el magunktól. De ellenben a mi kettős monarchiánk azt sem akarja megengedni: hogy az oroszok Bulgáriát megszállhassák, vagy hogy azt a maguk vazal-államukká tehessék; és a bulgárok ezen akaratnyilvánulásukból megérthetik: hogy vajjon valóban kényszeríthetők-e ők arra, miszerint Oroszország hallatlan merész követeléseit alá vessék magukat? vagy csak arra korlátozhatják ők önnön magukat, hogy egy compromissumot keressenek; vagy pedig hogy a szükség esetében éppen egy „Nemet” is vehessenek neki a szemébe?

A bulgárok a magyar miniszterelnök nyilatkozataiból átláthatják: hogy nem Ausztria és Magyarország hibásak abban, amiért hogy Sándor fejedelem elhagyta álláshelyét. A mi államférfiaink előtt pedig szintén megfoghatlan marad az, hogy az ifju fejedelem — a kivel oly szegyenletes módon bántak el Oroszország és az ő szolgálói — éppen a cárnak lábához tévé koronáját, a melyet hibásan állítva, nem is a cártól, hanem Európától kapott.

Ausztria és Magyarország szívesebben látandották, ha Sándor fejedelem Sophiában maradt volna. És Németország is — bármit is mondjanak a hivatalos lapok, hogy a hármas császárszövetség fikcióját fentartsák — ez ellen szintén nem tett volna semmi kifogást. Ugylátszik, a hős tiszt a bor-

zasztó hét élményei (!) által teljesen meg- töretett. Elveszté a tájékozást; talán valamely orosz ágens által csalatott meg. Elég az hozzá, ő feladta a rábizott órállomást; talán tehát nem is volt ő az a kiválasztott egyén, a ki az egy- kori ősi Nagy-Bulgáriát megifjithatta volna!

A német birodalommal, mint Tisza biztosított: a „régii alapon” állunk még; ez annyit jelenthet talán, hogy a szövetségi viszony- ban még vele semmi nem változott. Tisza nem is kételkedik afölött: hogy tekintve kölcsönös létföltételeinket, ezeket Németország ve- lünk egyesülve, fogja biztosítani és pedig anél- kül, hogy netán az általános békét veszélyez- tessük. . .

Hát valóban tényleg: hogy Oroszország az alsó Dunánál meg ne fészkelhesse magát: Németországra nézve épp oly egyenes lét- kérdé, mint amely az Ausztria és Magyar- ország életföltételeiből folyik. Ugyanis, talán szerződésileg Németország nem is köteleztetnék Bulgáriát Oroszország ellenében megvédeni épp úgy, mint talán Ausztria és Magyarország sem köteleztethetnének: Belgiumot a franciaországi befolyások ellenében megvédeni. De hát, a mi kettős monarchiánknak az Oroszország általi körülölelését még sem szabad neki megengedni; tehát nem is marad más választása, mint hogy az orosz lépésekben Bulgáriában csakugyan ő is a körülölelést lássa.

Hogy a cár elleni vétőt egész az utolsó pillanatig visszatartja Németország, ezt felfog- hatónak találjuk. Ő nem akar szükség nélkül Oroszországgal szakítani. És a némely bécsi lapok által pártolt veszkialtásai a magyar chau- vinisztáknak — akik különben a szép Francia- ország mellett Németország ellenében igen örö- mest is foglalnának pártállást — ezen igen szükséges és előrelátó magatartásában nehezen is fogják őt tévutra vezetni. De ha mégis Bul- gáriának okkupációja végett csakugyan ki kel- lene huznunk a kardot hüvelyéből, vajjon ekkor Németország fegyverrel is megvédené-e bennün- ket? ez nincs Tisza nyilatkozataiban, de hát az nem is mondhatott el. Azonban, ha Orosz- szággal való megküzdésünkben legyőzhetnék, hogy Németország a mi határaink sérthetle- sége mellett föllépne: ez előttünk világosnak látszik „a mi kölcsönös létföltételeink tekintetéből is.” De egyébiránt Tisza nyilatkozataiban nincs is határozottan kifejezve, „hogy Bulgária megszállása a mi hadi be- avatkozásunkat vonná-e maga után?” Az az osztrák és magyar kormányok „nem akar- ják az ő céljaikat korai nyilatkozat- tok megadása és orozsféle hangzatos szavak által veszélyeztetni.” Ők Orosz- ország érzékenységét kimélni akarják; egy fenyegetést sem akarnak oda dobni, a melyek a cárt arra kényszeríthetnék, hogy saját becsülete megmentésére saját akaratát érvényes- sítse még egy háború dacára is. Azonban Ausztria és Magyarország a szultánt is arra figyelmeztet- ték, hogy saját maga ellen adna fegyvert, ha Oroszország szolgálatába menekülne, mint ez látszott is kitűnni az utolsó időkben.

„A monarchiának a berlini béke- kötés által adott felhatalmazás az — mondja Tisza — az ő nyilatkozatában: „a melyhez mi határozottan ragaszkodunk s ez megfelel fentartásával ama békekötés meghagyásainak.” a mi ér- dekeinknek is tökéletesen. Vagyis! ez azt jelenti: hogy mi, ha a berlini békekötés megsze- getik — akkor a mi részünkről is, nem érez- nök kötelezve magunkat csupán a Bosznia és Hercegovina okkupálására szorítóknak, a melynél az „okkupáció” és „Bosznia és Hercegovina”-féle szavakra fektetendő a suly az olvasó által. De hát, mint mondók, a megnagyobbítási vágy határozottan ki van zárva és nem kevésbé ki van az érdeksphárának a Balkán-félszigeten: egy nyugat ausztriai és

magyarországi; s egy kelet Oroszra való osztása is.

Mi arra irányoztuk a figyelmet, hogy a miniszterelnök nyilatkozatai, minden elhatározottságuk mellett is, mégis a fenyegetést Oroszország ellen kifejezni óvakodtak, azonban neki mégis azt lehetségessé tették, hogy Bulgáriában egy kompromissummal is megelégedjenek.

Meg kell most vallanunk, hogy a Kaulbars tábornok föllépései e kompromissumot megnehezíték. A tábornok, akit bekéltetőnek festettek: mint egy brutális diktátor, oly követelésekkel állt elő, a melyek vak alávetést s a minden eddigi történeteknél alázatos megtagadást követelték. Hát Oroszország, a már egyszer felállított követeléseitől aligha állhat el! a bulgár kormányosság pedig ezeknek már, a feszes alakiságnál fogva is, amelyekben azok eléadtak, aligha hajolhat meg. A bulgár kormányosság talán azon kiutat választandja, hogy közvetlen a cár elé fordul, hogy az ő küldöncének kemény föltételeit megkönnyítse; de hát a cár kemény gondolkodású; mi látjuk mint mondók is: dacára magából az Oroszországból jövő biztosításoknak is: hogy az okkupációra ugyan nem gondolnak; de azért a helyzet semmi esetben nem barátságos! Mindenesetre, ezen nem világos program: Ausztria és Magyarország tiszta programja ellenében létez és fenáll; s ez utóbbi egy oly program, mely a balkán népeket, amennyiben ezek a Metternich-fele idők gyűlöletétől nem uraltatnak, okvetlen kell, hogy őket nekünk megnyerje s a mely nekik meg is mutassa: hogy hol van az ő függetlenségük és szabad kifejlődésük biztosítéka?

Mint tudjuk: három időszakot jelezhetnek föl az ő történetekben amióta ők a török uralom alá jutottak. Azon időszakot, a melyben Ausztria és Magyarország az első borzasztó csapást Törökország ellenében megejtették; és azon időszakot, amelyben Oroszország a mi győzelmeinket üldözte s a mellett Oroszország a balkán keresztények szabadságát is mint ürügyet használta föl; és a harmadik időszakot, amely a berlini békekötéssel vette kezdetét, amelyben Oroszország despotikus önzésének az álarát le is kellett vetnie s a melyben Ausztria és Magyarországot mint igénytelen, csak is kereskedelmi javadalmait kereső hatalmas pártfogókat kell látniok.

Mi örömmel üdvözljük: hogy Ausztria és Magyarország ezen feladatukat végre fel fogják; és csak azon kívánságunk marad hátra, hogy ezt ama erőteljes ténykedéssel végrehajtsák is, amelyet a jelen nagy pillanatok, amelyekben mi most leledzünk, követelnek tőlünk.

II. A helyzethez.

»Az ember majdnem elveszti szótehetségét láttára mindama elferdítéseknek, amelyek által a »Journal de St. Petersburg« Churrcill angol miniszter beszéde alkalmából, a feketéből fehéret is csinál... Oroszországnak ezen hivatalos lapja szerint, nincs is más célja, mint Bulgáriát ama saját eventualitások ellenében megvédeni, amelyek a kormányzó hatalom sajnálatra méltó uralmából fenyegetnek; ő csak a választás szabadságát (!) akarja megoltalmazni; és ezen megnyugtató dolgot keresztül is vinni, dacára a diktátoroknak és a bandák (!) igaztásainak, amelyek a hatalmat magukhoz ragadták. Hát ezen hajszálmérésztő elferdítések, amelyek most, amidőn egész világ, innen és túl, Bulgárián kívül az orosz politikának nyomorúságos állapotát ezen ügyben megismerhetik, még a legközönségebb hazugságot sem eredményezik, ezen elferdítés egy Angolország elleni iróniával van föleresztve, amely a jelen esetben valóban undorítólag (!) hat. Hát valóban, jobban tesz egy fátyolatlan panszlavizmus is, amely nyíltan beismeri, hogy ő a hódításokra megy ki... Eme panszlavistáknak néhány nap óta Kaulbars tábornok — akit kezdetben német neve után és bejelentett mérséklete végett, igen hidegen fogadtak — egészen szívókhöz nőtt. És ha nekik az ő szóvási tehetségének kimenete nem is tetszett volna; de hát mégis, az ő rubelekkel (!) spekkelt utazásával csakugyan meg voltak elégedve. Hát egy idegen hatalom követének, a ki egy tartományt felzárkóztatási célból utaz be, mindenesetre el kell készülnie lennie kellemetlen tapasztalatokra is. És ez magyarázhatja ki a 100,000 emberrel való fenyegető tábornok utazását is! Azonban hogy az esetleges fenyegetés kivételében is hügyünk: arra még nem határozhatnók el magunkat. Talán a petersburgi udvarban még mindig hisznek abban,

hogy egy pénzzsóró tábornok megjelenése elégséges arra néz, hogy a vidéki mezői népséget az orosz táborba hajtsa és részben talán ez lehetséges is. Hát ez lehetett is oka az ugynevezett »statistikai utazás« elrendelésének. Azonban a »National Zeitung« egy jelentése állítja, hogy Oroszországban mindinkább azon beismerés érvényesül, hogy az eddigi methodus nem helyes, nem a célra vezető.

»A mi sürgönyünk szerint — mondja a »W. Allg. Zeitung« — az orosz sajtó egyrésze Bulgária feladásában megnyugszik.«

Mi pedig mindig jobban azon nézetben vagyunk: hogy a mostani oroszországi bulgár vállalkozás éppen a Törökország ellenében célzó akcióban olvad fel: amely megint egy lépés lesz a keleti kérdés további fejlődéséhez... Közli: Antunovits József.

Hirek.

Kitüntetés. Városunk egyik érdemes polgára kiváló fejedelmi kitüntetésben részesült. Ő cs. és apostoli királyi Felsége e hó 2-án kelt legfelsőbb elhatározásával **Schäffner Józsefnek** a közügyek és jótékonyág terén szerzett érdemei elismerésül a **koronás arany érdemkeresztet** méltóztatott legkegyelmesebben adományozni. A város polgársága ezen kitüntetést bizonyára osztatlan örömmel fogadja és érdemes polgártársának kitüntetését által önmagát is megtisztelve látja. Mi csak azt kívánjuk, miszerint engedje neki a Mindenható, hogy a fejedelmi kegy eme kiváló jelét még igen sokáig viselhesse.

Ő felsége a király f. évi szeptember hó 5-én kelt legfelsőbb elhatározásával Bíró Antal szabadkai törvényszéki elnököt állásától felmentette s nyugdíjaztatását a legkegyelmesebben megengedte.

A megyei alispán ur vasárnap, két hétre tervezett körútra indult a megye alsó részébe. Utazása célja számos vízlecsapolási s közlekedésügyi kérdések helyszíni tárgyalása, ill. tv. véglegzése.

A »Magyar Közigazgatás« c. szaklap f. évi okt. 7-én megjelent 40 ik számában »A főispánok a multban és jövőben« cím alatt a többi között így ír: »A születés és nagy vagyonnak még mindig elég tere marad a közélet küzdelmeiben való sikeres részvételre, ha a tért a törvényhatóságok kormányzatában, az erre minden tekintetben jogosított alapos szakértelemnek engedi át. És hogy ezen felfogásunk megfellel az intéző körök felfogásának, arról a multból tanuskodik a főispáni kar két kiváló jelesének, az alispáni állásból magas állásukra meghívott Tabajdy Károly és Sándor Béla főispánoknak a legnagyobb elismerést érdemlő sikereik által kísért eddigi működése, s most legközelebb Talián Bélának főispánként kinevezése.« Legyen szabad elvárunk mindazoktól, akik megyénk magas állású férfiaról oly mohón vesznek minden kisebbítő híresztelést, hogy lesznek olyan elfogulatlanok ezen illetékes szaknyilatkozatot is önmegtagadó tudomásul venni.

Főigazgatói látogatás. Fehér Ipoly lovag, szegedi tankerületi főigazgató, f. hó 8-án Szabadkára érkezett az ottani főgymnázium hivatalos meglátogatása céljából. Ő nagysága e hó 18-án Zomborba jön.

Kinevezés. A magyar kir. igazságügyminiszter Häuzler Ferenc újdéki kir. törvényszéki irnokot ugyanoda irodatisztává nevezte ki.

Artézi kút. Szabadkán az államvasutak által évek óta sikertelenül szorgalmazott artézi kútfúrás végre eredményre vezetett. A mult héten oly vízrezervoárra akadtak, melyből szivattyúval naponként 500 köbméter vizet nyerhetni. A víz hőmérséke 14 fok s kissé keskeny ízű, mely azonban a szabad levegőn gyorsan elenyészik.

Rekatholizálás. Dr. Fischer Lajos, volt szombathelyi egyházmegyei pap, ki később református lett s a szabadkai főgymnasiunban tanárul alkalmaztatott, majd meg a pápai református kollégiumban nyert tanszéket, a napokban Papán újra visszatért a r. k. egyház kebelébe s püspöke által a szabályszerű vezeklés után, újból a lelkész-k sorába iktattatott.

A Bajai Híradó írja: Thim József, a bács megyei történelmi társulat buzgó tagja, Baján idős, oly eébből, hogy a városi levéltárban több napon át tanulmányokat tegyen.

Körendelet. Habár feltételeznem kell, hogy az ország nemely részében felmerült kolera esetek alkalmából elrendelt szükséges intézkedéseket a hatóságok és alárendelt illető közegek a legkiterjedtebben mérvben pontosan foganatosítják; tekintettel mégis arra, hogy a toloncozás alá kerülő egyének, korábbi életmódjuk folytán rendszerint meggyengített egészségi állapotuknál fogva, a betegségek ellen kevesebb ellenálló képességgel bírva, a kolera által is könnyebben meglepethetnek, felhivandónak találtam a törvényhatóságot, hogy hatósága területén a legrigoriozabban rendelje el, hogy a toloncok elindulásuk előtt, továbbá orrossal ellátott helyeken, átvonulásuk alkalmával, valamint a toloncállomásokra való megérkezésük után, szigorú orvosi megvizsgálás alá vétessenek, a betegek nek talált avagy e tekintetben gyanus toloncok az egészségeseektől kellőleg elkülönítve, a továbbítástól kizárassanak és azonnal gyógykezelés alá vétessenek. Utasítsa továbbá a toloncóságokat, hogy a toloncokat a kellő táplálékkal és az időjárás viszonyosságai ellen megóvó ruházattal — mint ezt a fenálló tolonc-szabályzat rendel, — ellássák, a toloncok, úgy a tolonchelyiségek, s ha a szállítás kocsin történik, ennek is tisztántartása, szükség esetén fertőtlenítésére, a legnagyobb gondot fordítsanak. Budapest, 1886. évi szeptember hó 29-én. Tisza s. k.

Vasárnap a helybeli bunyó fiatalság a szivaci-úti Lázár-féle vendéglőben leány-vásárt tartott.

Hány iparos van? Magyarországon a városokban önálló iparos 74401 Bács vármegyében, városokban és községekben önálló vállalkozókban 13.699, segédszermélyzetben 10.408.

Gyilkosság. Rigyicán Radunovits Száva 72 éves aggastyánt a napokban a réten meggyilkolva találták. A megejtett vizsgálat konstatálta, hogy a gyilkosság kapával vagy fejszékkel vitetett véghez. A tettesek mindaddig nem kerültek meg.

Szabadkán a napokban megkezdett fölvizsgálat alkalmából 260 előállított hadköteles közül kevesen váltak be. Az első napon megvizsgált 160 hadköteles közül csak kettő soroztatott be.

Ó-Sztapár község képviselő testülete derék és ügybuzgó jegyzőnk Brezsovszky Vazul indítványára a veprováci tűzkárosultak segélyezésére 100 frtot szavazott meg s ezen összeget a községi pénztárból kifizettetni és rendeltetési helyére küldeni rendelte. Az összeg a napokban terjesztett be az apatini járási főszolgabírószághoz. A nemes tett ön magát dícséri.

Harmadik alapszabályszerű dalestély. A zombori kaszinó egyleti dalárda 1886. évi október hó 16-án a zombori polgári kaszinó-egylet helyiségében ez évi harmadik alapszabályszerű dal- és táncestélyét rendezte, melyre a n. é. községet tisztelettel, jessen meghívja. Műsor: 1. »Kéért irtsem e pohárt«, férfiak Thern Károlytól, éneklő a dalárda. 2. »Altatódal Messenger «La Bearnaise« c. operájából, éneklő Lovich Aranka urhölgy. 3. »Hőfelbúval... férfiak Bergmann Agosttól, éneklő a dalárda. 4. »Szentelt hantok«, vegyeskar Mosonyi Mihálytól, éneklők: Arnbrust Gizella, Gfeller Mariska, Heindhofer Erelka, Heindhofer Lóri, Kalapza Bella, Lang Zsófia, Lovich Aranka, Mihályi Bella, Schäffner Angela, Szalay Eszti, Szigriszt Ilka, R-zsnyi Ilka, Tessényi Vilma és Wolf Ida urhölgyek és a dalárda több tagja. 5. »Zúg az erdő« és »Hej iharta« népdalok, átírva Doppler Károlytól, éneklő a dalárda. 6. »Ej dal«, vegyeskar Jensen Adolftól, éneklők a 4-ik számú karban közreműködők. A tánc alatt Hercezenberger Sándor zenekara játszik. A vegyeskar nótájai szíveségből működnek közre. Belépőjegyek 1 frtjával Heindhofer Róbert ur, valamint Hrabovszky és Sztrilich urak kereskedéseiben előre is válthatók. A t. pártoló tagok a tagsági jegy harmadik szelvényeért ráfizetés nélkül válthatnak jegyet. Kezdeté 7 1/2 órákor.

Milyen idő lesz ezen a héten? A budapesti központi időjelző állomás hivatalos jóslata szerint, az időjárás tényezők jelen állásában ezen hétre ennek első felében többnyire még száraz, kissé hűvösebb időt várhatni, mely utána csapadékokkal változó szelessebbre fordul.

A zombori színház részvénytársaság vasárnapi rendkívüli közgyűlése a lapunk mult számában közölt átadási javaslatot egyhangulag elfogadta.

A helybeli kereskedő ifjuság, érezvén a kor intő szavát, f. é. október 15-én, pénteken esti 8 órákor a Vadászkiért nagytermében »Önképző egylet« létesítésére által alakuló gyűlést tart, melyre az érdekelteket az előkészítő bizottság nevében meghívja Weiss Béla.

Szigethi Benedek Gyula szabadkai vívómester és tornatanár úgy látszik ki akarja köszörülni azt a csorbát, melyet nemrég Szegeden Hartl J. bécsi vívómesterrel való mérkőzése által szenvedett. Ugyanis f. hó 31-én újlag meg fog mérközni Hartllal a szabadkai lovardában. Versenybírák lesznek Birkáss Gyula, Farkas Zsigmond, Vojnics Sándor és Fratrievics Péter. Az érdekes verseny iránt általános az érdeklődés.

Selyem tenyésztésünk állapota. Bezerédj Pal miniszteri meghatalmazott a földmivelés-, ipar-és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumhoz beadta jelentését az országos selyemtenyésztési felügyelőség működéséről. E jelentésből kitűnik, hogy a selyemtenyésztés hazánkban folyton tért hódít. Ma már 13 tanítóképezdeben, és 7 gazdasági tanintézetben nyernek a tanítványok elméletileg és gyakorlatilag szakképzést. És még például Bács-Bodrogi megyében az 1884-ik évben 4821 termelő volt, akiknek 2981 uncia selyempetét osztottak ki, és akik 64175 frt 16 kr árban 60431 kg. 90 dk. selyembút termeltek, addig 1885-bea 5886 termelő 3562 uncia petét kapott és ebből 89868 frt 41 kr értékű gubót produkált. Bács-vármegyében a legújabb időben Baján szervezett gubó beváltó állomással együtt 8 ily állomási hivatal van: Apatinban, Baján, (a mértékhitelítő hivattal kapcsolatos helyiségekben) Palánkán, Titelen, Ujvidéken, Verbászon, Zsablyán és Ó-Beesén.

Eljegyzés. Dr. Radics Péter szabadkai fogorvos Baján f. hó 3-án jegyet váltott Athanackovits Emilia kisasszonnyal.

Rabszökevény elfogatása. Zsivkov Mita ó-sztapári felelős ör — írja ó-sztapári rendes levelezőnk — e hó 4-én a bresztováci úton portyázván, egy gyanus egyénre akadt, ki két lovat vezetett. Megállítván őt, igazolásra szólította föl, de az illető sem magát igazolni, sem a lovakról löveleket előmutatni nem levén képes, bekísérte a község házához, hol is kitűnt, hogy az elgott senki más, mint egy, a zombori kir. törvényszék börtönéből megszökött fegyenc. Azon kérdésre, hogy hol vette a lovakat, azt felelte, hogy ő zombori kocsis s a lovak gazdája tulajdonát képezi. Később azonban bevallotta, hogy ő az a fegyenc, ki minapában szökött meg, a lovakat pedig lopta. Az elüljáróság a járási főszolgabírószághoz Apatinba átkísértette.

Az Achilles-egylet őszi viadalai a Szabadka és Pálics közötti országúton f. hó 24-én tartatnak meg: nevezési zárnap: október 17. — A programot következőleg állapították meg: I. Gyaloglás sullyal megnehezítve. Táv. 3 km. Minden versenyző 10 kgr. sulyt köteles magával vinni, melynek eldobása vagy földre tévése disqualificiót von maga után Nyílt verseny. II. Vasparipa (bicycle) verseny. Táv. 1 km. zárt verseny. III. Sík futás. A 200 m.-nyi táv. 25% mpercen belül teendő meg Nyílt verseny. IV. Akadály vasparipa verseny. Táv. 500 méter. Nyílt verseny. V. Háromkerék (tricycle) verseny. Táv. 1000 m. Nyílt verseny. VI. Nagyvasparipa verseny. Táv. 10 km. Nyílt verseny. VII. Órviadal. Zárt verseny. Jelentkezéseket elfogad Matkovich Miklós versenybizottsági titkár Szabadkán.

Árverés. Ifj. Schick Károly torzsai l. 2670 fitra b. ingóságai október 14. Kula.

Dalestély. A bajai kaszinó f. hó 23-án saját helyiségében estélyt rendez.

Szabadka és a miniszterelnök. Mamusch Lázár szabadkai polgármester Iványi István Szabadka város monografiája című művéből Tiszti Kálmán miniszterelnöknek is egy példányt küldött. A miniszterelnök a következő leirattal köszönte meg: Tisztelt polgármester ur! A Szabadka szab. kir. város történetét tartalmazó mű első kötetét, melyet tekintetes polgármester nr szives volt a város közönsége nevében f. évi 7860. sz. alatt hozzám emléki gyanánt megküldeni, kézhez vettem, mely szives figyelemért ezennel öszinte köszönetemet fejezem ki. Budapest, 1886 évi október hó 3-án. Tisza.

Obrovácáról írják: Az ugynevezett trachoma közösgünkben olyannyira befészkelte magát két hónap óta, hogy már az iskolás gyermekeknek jó egynegyede szembejában szenved. A közösgnek egyik tanítója is megkapta nevédekéitől oly mértékben, hogy az iskolaszéki elnök kénytelen volt a beteg tanító osztályában az előadást beszüntetni legalább hat napra (ha hatóságilag tovább nem rendeltetik el). A helybeli közösg orvos többször megvizsgálta a szembeteg nevédekéket, sőt a járási orvos is itt járt megvizsgálni a gyermekeket és talált is sok sz-máfajost s ennek folytán el is rendelte az óvintézkedéseket. De mi haszna, ha számtalan családnak nagya és apraja, szülő és szolga ezen betegségben szenvedve, oda sem hederít a gyógyszernek. Utolsó gondolatja az orvosi segítséghez folyamodni, abban az édes reményben „majd jó lesz magától“. Az ám, csak hogy ily uton a betegség terjed mindinkább. Talán nem ártana hatóságilag oda hatni, hogy ily szembetegség, ha szükséges, kényszer úton gyógyíttassék?

Ingeny csemeték kedvezményében rész-síti a törvény mindazokat, kik kopár, homokos területeken erdősíteni akarnak. A földmívelési miniszterium most felhívást intéz e tárgyban az erdőbirtokosokhoz. E szerint akik igénybe kívánják venni a kedvezményt, december végéig folyamodhatnak a miniszteriumhoz. Meg kell mondani, melyik közösg határában, hány holdat s milyen talajt kívánunk befásítani; milyen és mennyi csemetére volna szükségük; őszre vagy tavaszra kívánják-e az elültetést s milyen cím alá? Igazolni kell továbbá akár az erdészeti bizottság, akár az erdőfelügyelő iratával, hogy az illető terület beerdősítése közgazdasági szempontból szükséges. Ha a kérés teljesíthető lesz, az erdőtulajdonosnak csupán a mérsékelt vasúti szállítási díjat kell megfizetnie.

Esküvő. Ivanits István szabadkai városi adó tiszt f. hó 12-én vezeti oltárhoz Bács-Madarasi Miklósi Erzsike kisasszonyt, Miklósi Pál polgári iskolai tanár kedves leányát.

Bogojeváról írják: Mindenütt annyira viselik szívükön a szülők az iskoláztatást mint Bogojeván? Már kétszer hirdette ki a plébános, hogy küldjék gyermekeiket az iskolába, de hasztalan. A két tanítóval bíró közösg iskolá két terme kong az ürességtől; a 405 iskolaköteles gyermek közül még alig iratkozott be vagy 35-40 gyermek, ezek is rendetlenül járnak. Szegény tanítók! mégis ti vagytok a hibások, ha nem tud a gyermek. — Bortermelésünk reményen fölüli levén, a részeg emberek nem ritkák (az asszonyok sem). Még a haál markából is kiszabadulnak az emberek. Pár héttel ezelőtt egy holt részeg egyént egy másik csupa gyönyörből megszárt úgy, hogy az orvosok is lemondtak róla. Már a haldoklók szentségét is magához vette s a lélekharang is hirdette elköltözését. Ma már folytatja az ivást s úgy látszik, hogy a 8 kron vesztegetett rámpászik neki, mert azt mondja, hogy „nem érdemes meghalni, mikor ilyen sok bor terem“.

A zentai ifjuság a török-becsei tűzkárosultak javára f. hó 17-én zártkörű táncvigalmat rendez.

Baja város törvényhatósága f. hó 14-én rendes közgyűlést tart.

A m. kir. államvasutak igazgatósága a szabadkai pályaudvar nagyobbitását határozta el, miután az a jelenlegi forgalomnak nem felel meg.

Eljegyzés. Dóri Pékay György, a m. kir. államvasutak gombosi el. népközlőjének tanítója, f. hó 7-én jegyezte el Pécssett Zdráhál Ernesztint, Zdráhál József és kir. nyugalmazott katonatiszt kedves és szelleműs leányát.

Bulkeszről írják: Gotthardt Sámuel bulkeszi ág. ev. tanító egy kocsi trágyafőszet (gipsz) hozatott a Szepességből. Tavasszal a midőn a vetések egy kissé a földből kibujnak, próbát akar vele tenni búzán, tengerin, kenderen, lóherén stb. Hogy pedig tervét másokkal is közölje, több jómódu földmívelőnek ingyen küldött próbát, hogy ők is próbálják meg. A lakosok érdeklődéssel várják a trágyafősz hatását s ha csakugyan jól sikerül, nagybó megrendelést akarnak eszközölni. Tavaszkor vedremo.

Himlő. Szabadkán a himlő szedi áldozatait. Az ottani orvosi körökben nagyon hangsúlyozzák az újra oltás szükségességét, legalább az olyanoknál, akiknél az utolsó oltás óta már hat év elmúlt.

Esküvő. Strelisky Antal bajai kir. aljárásbíró tegnap vezette oltárhoz Pécssett Vissy Jozefin kisasszonyt.

Kolera megyénkben. Zentán Szollár István városi kocsi t. hó 7-én kolerában meghalt. — Baján szintén föllépett már a kolera, mint a Bajai Közlöny írja, Flock János 14 éves obrováci születésű kocsi-gyártó inas, ott folyó hó 4-én kolerában megbetegedett és meghalt.

Hymen. Bogojeván Bognár József állatorvos eljegyezte a ritka szépségű Kovács Katica kisasszonyt Doroszlóról.

Bács-Bodrogh megye közigazgatási bizottságától. A m. kir. honvédelmi miniszterium folyó évi szeptember hó 19-én 40012. szám alatt kelt intézkedéssel elrendelte, miszerint a kivételes nőülési engedélyek elnyerése iránt beadott folyamodványokhoz csatolt tisztviselői bizonyítványokban megnevezett női tagok személyazonosságának az illető tisztviselő előtt kell igazolástani, s a személyazonosság kiálltal történt igazolásának az orvosi bizonyítvány szö-

vegében is kitéve kell megfőrtetni, mert arról van szó, hogy az orvos által megvizsgált nő valóságilag ugyanaz-e, a kinek a nevére a bizonyítvány kiállltatik. Folyó évi április hó 5-én 1094. és május 6-án 1251. számok alatt kiadott rendeletekre való hivatkozással, felhívom tehát a címet, azonnal és szigorúan utalítsa a tisztviselőket arra, hogy jövőre csak oly egyének részére állítsanak, illetőleg csak olyanoknak a részére állítsanak ki bizonyítványokat, akiknek a személyazonosságuk előttük a vizsgálat alkalmával minden kétséget kizárólag egy hit-les egyén — elüljárásági tag — által igazolattik s a személyazonosságuk ekképen és ki által történt igazolása az orvosi bizonyítvány szövegében is kitéve van. Azon felül még tartozik azon elüljárásági tag, aki a személyazonosságot a vizsgálat alkalmával igazolta, az orvosi bizonyítványt láttamozó aláírásával ellátni. Az ilyen kellekkel ellátott orvosi bizonyítvánnyal nem bíró folyamodványok egyszerűen vissza fognak utasíttatni. S így azon jelenlegi gyakorlat, mely szerint a közösg elüljárásági tag az orvosi bizonyítványon — 50 kros helyegen — záradék alakjában igazolta azt, hogy az orvosi bizonyítványban megnevezett nő ugyanazonos, de hogy a jelenlétében történt e a vizsgálat, nem tüntetett ki, hatályon kívül helyeztetik. Végül felhívom, hogy ezen intézkedésről a közösg elüljárók is nyomban értesítendők. Zomborban 1886. október 7-én. Főispán mint a közösg. bizottság elnöke: Sándor Béla s. k.

Szabadkán az ottani előkelő ifjuság között vívő-klub alakult.

Ó-Kéren, mint a „Közigazgatási Értesítő“ írja, a filokszerá fellépett. Érthetetlen hogy Magyarországon a filokszerá éppen az ó-kéri szőlőre vaj fogat.

Petrovosszellón és Szenttamáson a juhok között a rühkór pusztit.

Főlolvasás. Szabadkán a „Kereskedő ifjak társulata“ helyiségében Land smann Lipót kereskedelmi iskolai igazgató f. hó 15-én felolvasást fog tartani. „Az üzleti eredménytényezőiről“.

A bajai honvédegyület, mint minden évben, úgy az idén is, f. hó 6-án az aradi vértanúk emlékére tartott gyász isteni tiszteleten testületileg részt vett.

Gyilkosság. Obrovácón e napokban — írják nekünk — a reggeli órákban valami Ruzs Milos idevaló szerb mézszárost a falu szélén levő árokban meggyilkolva találtak. A szerencsétlennek egész teste össze-vissza volt verve; 8 oldalbordája nem embernek való eszközzel be volt zúzza. Sokat szenvedhetett szegény, mert kinyitban kézzel lábbal a földre fúrta magát. Ugyanezen tettesek egy Jovin nevű csózt a földéről 10 óra felé a faluba kísérték. A közösgbe érve, leültették. Esméletlenül összerogyván, a tettesek meghaltak vélték a szerencsétlen, Ruzs Milos a lármára kiszaladt, de vesztésre, mert őt is elfogták és hogy tanu ne legyen, agyonütötték. Tehát áldozatja a felebarátságának. Jovin azonban eszmélethez jöven, egy házhoz vándorolt, a honnan az irgalmas lakó hazaszállította. Sebei nagyon veszélyesek. Főlülésére kevés a remény. Annnyit azonban mégis tudott vallani, hogy valamósa folytán négy idevaló jómadarat — kik a szerencsétlen embernek szomszédai — elfogtak s a palánkai kir. járásbíróhoz kísérték.

Hymen. Ó-Becsén Szabó Sándor ottani r. kath. tanító a napokban vezette oltárhoz Barna Ilon kisasszonyt.

Kérelem. Az adai m. k. földmívelő iskolát bevéző s a f. é. október utolján elboacsjándó nevédekék közül 4 igen ügyes és használható ifju részére állomást keresek. Nevezettek mindenféle gazdasági, magtári és egyéb munkák végzésére, kisebb birtok kezelésére, mint gazdák, vagy felügyelethez mint munkavezetők igen alkalmasak s nagyon szerény igényük lévén: van szerencsém őket a gazdaközönség igen becses figyelmébe ajánlani Szives megkeresésekre azonnal válaszolok. Ada, 1886. október 3-án. Szobonya Bertalan, igazgató.

Baja város virilis bizottsági tagjai között Spitzer Károly szeszgyáros 1403 frt 68 kr adóval mint legnagyobb tétellel, Gludovác Ferenc kereskedő 282 frt 20 kr mint legkisebb tétellel fordul elő.

Színház. Szabadkán a színházi idény megnyitása vasárnap ment végre érdekes programmal. A zenekar bevezetésül Gaal Ferenc „Ünnepi nyitány“-át, majd a társulat Huber „Király himnusz“-át adta elő. Ezt követte Ditrói „Prolog“-ja s végül „A csókon szerzett vőlegény“ adatot.

Gazdáink figyelmébe. Gulyaárverés. A mező-hegyesi magyar királyi állami ménésbirtokon (Csanád megye, vasútállomás) a következő, nagyobbrészt számfelüti, részben pedig kisorolt, tenyésztésre alkalmas magyar fajtájú gulyabeli szvaszmarha folyó évi október hó 28-án nyilvános számbel árverés útján készpénzfizetés mellett el fog adatni, ugymint: 36 darab két éves bika, 10 darab tenyészbika, 63 darab tehén, 24 darab elhási üsző, 31 darab két éves üsző, 30 darab egy éves üsző. Venni szándékozók a Szeged, Arad és Fegyváza irányában naponként közlekedő vonatokkal közvetlen az árverés színhelyére érkezhettek, megfelelő számu szállásokról szintén gondoskodva van. A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi magyar királyi miniszteriumtól.

Árverés. Kocsis Gergely kishegyesi lakos 3107 fitra bees. ingatl. október 23. Szabadka.

Bács-Bodrogh megye alispánjától. A megyei pótdadó kivetése, kezelése s behajtására vonatkozó szabályrendelet 2-ik §-a értelmében tartozik minden közösg elüljárásága évenként az egyenes állami adók főkönyvének, egy, az illetékes kir. adóhivatal helyeslő záradékával ellátott oly kivonatát hozzám betervejteni, melyben az egyes adónemek főösszegeiben kitéve van az adók közzébe esatolt pusztai birtokok valamint a 100 fitron felüli adózók tartozásai fel vannak véve: egyidejűleg kitéve van mellettnak, hogy a megyei pótdadó fizetése alól felmentettek adótartozásai mily összeget teszen ki, ezen szabályrendeletit intézkedés folytán tehát felhívatik az érdekes elüljárásági, miszerint az adófőkönyv érintett módon és a kivetés után beállott változások azaz pótelőírások az apadásokra való tekintettel kiállított kivonatát és a felmentettek kimutatását legkésőbb folyó

hó 20-ig betervejteni szoros kötelességének ismerje. Kelt Zomborban, 1886. évi október hó 6-án. Schmausz Endre, alispán.

A magyar kereskedő ifjuság országos szövetsége. A kereskedő ifjuságnak pünkösdkor Szegeden tartott II-ik orsz. értekezlete alkalmával alakult meg ezen szövetség. Célja: összetartó kapcsolatot képezni a ker. ifjuság tagjai s már létező egyesületei között; helynéküli tagjait segíyezni; kereskedelmünk magyarsodását előmozdítani; elősegíteni ker. önképzőkörök alakítását; felkarolni, védeni a ker. ifjuság érdekeit stb. Van eddig a szövetségnek 8 alapító tagja, köztük dr. Herich Károly miniszteri oszt. tanácsos, Rausch Ferenc (cég: Gätner és Rausch), Schneller Alajos G., Wollák Soma, Weiner Miksa (Szeged), Kunz Gusztáv (N.-Várad), Lippert Gyula (cég: Lippert és Fay) stb. Van eddig 153 rendes és 11 pártoló tagja, kik mindnyájan önként jelentkeztek. A választmány névsora a következő: Elnök: dr. Herich Károly miniszteri oszt. tanácsos. Alelnökök: Rausch Ferenc és Schneller Alajos G. (Budapest), Weiner Miksa (Szeged), Polcz Albert (Kolozsvar). Titkár: Pacsu Leo (Budapest). Jegyzők: I-ső: Kubek Iván, II-od: Adler Ferenc (Budapest). Pénztárnokok: I-ső: Kraul Lajos, II-od: Rausch Gyula (Budapest). Ellenőr: Weszprémi Samu (Budapest). Választmányi rendes tagok: a) Budapest: Benkő Gyula, Baumgartner Adolf, Császár Rezső, Demeter Ferenc, Faulner Béla, Gruber Károly, Héder Sándor, Kalivoda Imre, Karsai Samu, Krishaber Leo, Lengyel Sándor, Ivanits Miklós, Joannovits Döme, Lippert Gyula, Makary Gerő, Mézszáros Lajos, Rublitzky István, Rader Ignác, Szakáll László, Szücs István, Steiner József, Weisz Ernő, Wollák Soma, Zachár Gyula. b) Vidékiek: Brutsy János (Esztergom), Fürst Gyula (Pécs), Grünhut Henrik (N.-Kanizsa), Kálmán Ödön (B.-Gyula), Komka Kálmán (Szatmár), Kunz Gusztáv (N.-Várad), Lendvay Sándor (Arad), Müller Lajos (H.-M.-Vásárhely), Pössel Gusztáv (Tata), Puntigám Rezső (Győr), Schlammdinger Alajos (Székesfehérvár), Zádor Lajos (Debrecen). Választmányi póttagok: a) Budapest: Drord József, Fellegi József, Droppa Gyula, Baumerth István, Gast Ignác. b) Vidékiek: Harmat Sándor (Maros-Vásárhely), Hacker Lajos (Kecskemét), Lekly Gyula (Kassa), Bella Lajos (Sopron), Aigler (Körmör), Deutsch Andor (Temesvár). — A folyó évi augusztus hó 9-én tartott vál. ülésen új tagok nagy számban vétettek fel; intézkedés tétetett az alapszabályoknak megerősítés céljából mielőbbi felterjesztése; a vasárnapi munkaszünetet tárgyaló kérvénynek szétküldése tárgyában. Elhatározatott az összes ker. ifjusági egyesületeknek felszólítása, arra: lépének be a szövetségbe stb. Az országban ma létező ker. ifj. önképzőkörök mintegy 4000 tagot számlálnak; saját erejükkel tartják fenn magukat; könyvtárak és saját egyleti helyiségek felett rendelkeznek; esti tanfolyamot tartanak fenn; instrukció felolvasásokat, családias összejöveteleket rendeznek; elvonják a ker. ifjuságot ledér multságoktól, s ösztönzik az önművelődésre stb.; — mindenek felett pedig hazafias irányban működnek s érdemesek a közölgésére, a közbecsülésre. Hogy a ker. ifjuság által eddig elért üdvös eredmények fokoztassanak; hogy a működés egyöntetűbb, sikeresebb legyen s hogy a helynéküli segédzemélyzet elhelyezése és segítése is nagyobb arányokat öltessen: ezen célból alakult az országos szövetség. Kivánatos, hogy az ország összes ker. ifjusága felkarolja ezen üdvös irányú szövetséget s úgy egyesek, mint a már létező ker. ifj. egyesületek mihamarabb tagokul jelentkezzenek. Evi tagsági díj 2 frt. Alapító tagok egyszer s mindenkorra legalább 30 frtot tartoznak fizetni. Jelentkezni lehet s bővebb értesítés és alapszabály kapható: „a magyar kereskedő ifjuság országos szövetségének irodájában, Budapest IV. Gizellater 2. sz. I. emelet.“

Körözések. Torma Mihály lopás miatt ötödfél évi börtönrre elítelt rab, szeptember hó 28-án reggeli fél 6 órakor az újvidéki fogházból megszökve, nyomozandó és eltogatása esetén az újvidéki kir. ügyészséghez kísérendő. Születési helye Ó-Becse, 28 éves, r. kath., nős, gyermektelen, napszámos, alacsony, testalkata közép, arca hosszas, arcszine barna, haja gesztenyeszínű, homloka magas, szemei kékek, szemöldöke gesztenyeszínű, orra és szája rendes, fogai épek, bajusza szőke, álla rendes, nyelvismerte magyar, ruházata gatyá, ing és fekete kalap. Újvidéki királyi ügyészség. Pozsgai Ferenc volt n.-palánkai géplakatos, lopással vádolt egyén nyomozandó s feltalálása esetén a legközelebbi kir. ügyészségnek átadandó, 35 éves, ref. alacsony, arca gömbölyű, barna, szemek, szemöldöke, haja sötétbarna, bajusza fekete, különös ismertetőjele jobb kezén seborradás, nős, nejtől elválva él, egy 6 éves Pista nevű gyermek nála tartózkodik. Palánkai jbiróság.

Menetrend. A személyszállító gőzökös menetrend 1886. évi március hó 15-től kezdve további intézkedésig. Felfelé: Bezdánból Budapestre és Bécsbe: naponta 9 órakor este. Lefelé: Bezdánból Zimony-Nándorfehérvárra naponta 9 órakor reggel. Bezdánból Orsova és Galacig: szerdán, pénteken és vasárnapon 9 órakor reggel. Bezdánból Titel-Szegedre: szerdán és szombaton 9 órakor reggel. Bezdánban, 1886. március 14-én. Az ügynökség.

Vásárok a megyében október hóban: Adán 25-én. — Apatinban 21-én. — Bácsban Demeter napján. — Baracsán 20-án. — Jankovácon 25-én. — Nemes-Militicsen 20-án. — Ó-Becsén 17-ikét megelőző vasárnap. — Pivnicán 23-án. — Szabadkán 27-ikét megelőző vasárnaptól szerdáig. — Titelen 20-án. — Újvidéken 29-én.

Irodalom.

Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság kiadásában megjelent és beküldetett a „Particularismus“ irta Horváth Gyula. Ára 80 kr. E nagyérdékű röpirat alig pár napja, hogy világot látott, máris általános szenzációt keltett. Ritkán irtak politikai szellemesebben és élvezetesebben, annyi éles látással és megfontolt, higgadt meggyőződéssel, mint Horváth Gyulának most kiadott röpirata. Nem lehet feladatunk

e mű részletes ismertetésére bocsájtkozunk, mert egész tartalmát felölelőleg méltatni már lapunk szűk kerete sem engedné meg; csupán t. olvasóink figyelmét óhajtottuk ezen pár sorral felhívni e nagyértékű röpiratra.

Ó-Kanizsa multja.

(Ó-Kanizsa nagyközség történelmi, helyrajzi stb. ismertetése. Irta Appel Ede, adorjáni plébános. Szabadka. 1886.)

A Bács-Bodrogh megyei monografiai irodalom ismét szaporodott egy művecskével, melynek megjelenése a helytörténet minden barátját megörvendeztetni lenne hivatva. És kétszerte örvendeztetőbbnek kellene lenni e művecskének főleg azért, mert azt nem valamely eddig is ismert megyei historikus, hanem oly ember írta, aki még eddig mivel sem árulta el azt, hogy történelemmel is foglalkozik. Appel ur, habár meglehetősen későn, de mégis a fentebbi című füzetével áll ki először a megyei történetírás síkos porondjára s Ó-Kanizsa község rövid monografiáját nyújtja a vármegyei történetkedvelő közönségének.

Mint minden művet, úgy Appel ur művecskéjét is kétféle szempontból, t. i. a helyi érdek s a történelmi általános érdek szempontjából lehet szemügyre venni. Sajnálattal kell azonban konstatálni, hogy míg az előtünk fekvő füzet helyrajzi, gazdasági, népisme és statisztikai része úgy a helyi, mint a monografiai általános érdek szempontjának a rövidség dacára derekasan megfelel; addig a történelmi rész sem a helyi, sem a historiai általános érdek színvonálára egyáltalán nem emelkedik.

Igaz ugyan, hogy szerző ezt maga is érezte, sőt előszavában nyíltan ki is fejezte; a kritika megrovásának jogosultságából azonban az mit sem vonhat le, ha a szerző művecskéje gyengejét maga is beismeri. A silány mű írója a bíráló elnézésére önbeismerése dacára annál kevésbé tarthat számot, mert az írói szerénység gyakran a legjelesebb művek szerzőit is arra kényszeríti, hogy munkáik hiányosságára vonatkozó beismerő enunciaciókat tegyenek. A valóban gyenge mű szerzőjétől tehát nem azt várjuk, hogy művét az előszóban önmaga is kicsinyítse s — mint Appel teszi — egy homokszem értékére becsülje; hanem hogy utánjárás, kutatás és tanulmány által tökéletesebbé tenni iparkodjék s a kinyomtatást mindaddig késleltesse, míg saját szempontját szerint többé-kevésbé tökéletes művet nem alkotott.

Appel ur ezen reá, mint monografusra, eső kötelességen magát az ó-kanizsai hídmegnyitás ünnepélye folytán túltehetni lévén, történelmileg nagyon is csonka művét jónak látta közrebocsátani. Ha a kritika előtt egy-egy hídmegnyítási ünnepély, vagy a műnek hiányosságára vonatkozó egy-egy beismerő nyilatkozat változtató befolyást gyakorolhatna, úgy a jelen alkalommal azon szerencsés helyzetben lehetnénk, hogy Appel ur füzetét örömmel sorolnánk a jobb művek sorába. Minthogy azonban a tárgyilagossá birálatra e körülmények befolyással nem lehetnek, utalva vagyunk Ó-Kanizsa monografiáját azon művek kategóriájába osztani be, melyek felett a kritika egy vagy más szempontból pálcát törni kénytelen.

Hogy az Appel ur által 14 oldalon elmondott történelmi rész mennyire silány s mennyire hiányos, erről az ezen részre vetett rövid pillantás mindenkit meggyőzhet. Szerző Kanizsának 18. században fennállott és pedig annál inkább, mert Anonymus a magyarokat itt költözteti át a Tiszán. Ebből azonban korántsem az következik, hogy Kanizsa már a honfoglaláskor is fennállott volna, hanem csak az, hogy Anonymus korában (pl. a XIII. században) már létezett. Téved továbbá szerző, midőn Kanizsát Kenese vezértől eredezteti; téved, midőn a község határában levő kúnhalmokat a magyar királyok korában e vidéken élt kúnokkal hozza kapcsolatba; téved, midőn állítja, hogy Szulejmán 1526-ban e községen keresztül vezetett seregét Titelre; téved, a midőn Kanizsát török harmincad hivatal székhelyéül jelöli; téved, midőn a koronai kerület községeit a tanácsnokok által véli igazgattatni; téved, midőn Alsó és Felső Adorján helyét a Sati-kereszt táján s a mai községen alól keresi; és téved végre, midőn azt hiszi, hogy a budai apácák a mohácsi vész után is állandó birtokában maradtak volna az adorjáni birtokoknak.

E téves adatok kijavítása azonban még segíthetne a történelmi rész silányságán, ha ennél még nagyobb szervi bajban nem szenvedne a monografia. Sokkal több ugyanis az itt elsorolt téves adatnál, azon adatok száma, melyek Ó-Kanizsa történetére tartoznak s melyek a füzetből teljesen hiányzanak. Szerző ugyanis nemcsak levéltári kutatásokat nem tett sem helyben, sem vidéken; nemcsak a nyomtatásban eddig megjelent számos oklevélgyűjteményeket át nem nézte: hanem még csak annyi fáradságot sem vett magának, hogy a vidéki lapokban tárgyára vonatkozólag időközönként megjelent közleményeket felhasználta volna. Mert aki Iványinak a Zentai Figyelő 1879. évfolyamában Ó-Kanizsa, és e sorok írójának a Zentai Hirlap ez idei évfolyamában Adorján történetére vonatkozólag közzétett cikkeket elolvassa, az határozottan jóval többet tud e község történetéből annál, amit Appel ur füzetéből olvashat.

Es éppen ez az oka, hogy Appel ur művecskéjét történelmi szempontból elhibázott s elhamarkodott műnek tartjuk s minden kezdő monografusnak a telhető legnagyobb írói lelkiismeretességet ajánlani el nem mulaszthatjuk. Mert a historizálás egy magában még nagyon kevés a jóakarát, főleg ha tudjuk, hogy a teljesség sem pótolhatja a széles kutatás, kiterjedt figyelem s éles kritika által összehordandó terjedelmes apparatust. *Dudás Gyula.*

Zombor város közegészségügye szeptember hóban.

A lefolyt hónap közegészségügyi állapota, viszonyait az előző hónapéhoz, nem volt kedvező; nem csupán a halálozási arányt tekintve — e hónap folytán ugyanis 55 haláleset fordult elő, szemben az augusztus hónapban 48-cal — hanem heveny ragályos betegségek is nagyobb számban fordultak elő és pedig 1 halálal és 2 gyógyulással végződő himlő, 3 gyógyulással végződő bárány himlő és 8 hasi bagymáz a közös hadseregbeli legénységéből és pedig fertőző jelleggel, miután egy ápoló is megbetegedett. A betegség terjedésének korlátozására — dícsérettel kell felmentenem, hogy a közös hadsereg ezredorvosai, kikkel ez ügyben naponként érintkeztem — a legnagyobb és legkiterjedtebb fertőztetés, elkülönítés és legpontosabb gyógykezelés által minden lehető elkövetnek és ennek tulajdonítható, hogy halálozás ez ideig még nem történt és a három nap alatt előfordult 8 megbetegedésen kívül, újabb betegség sem fordult elő. Egyéb fertőző betegségek is különösen kolera avagy csak kolera megbetegedések is — megnyugtatóan legyen mondva — még csak gyánnya sem fordult elő.

Az iskolába járó gyermekek egészségi állapota, a beérkezett r. kath. és izraelita iskolák kimutatása szerint igen kedvező, összesen csak 22 enyhébb betegedési eset fordult elő.

E hónap folytán, miután a fővárosban tömegesebben és az ország egyes vidékein esetenként fellépett a kolera, a közegészségügyi bizottság tényleg járvány bizottsággá alakult és megkezdte működését és pedig kolera kórházra — egyéb épület hiányában — az aggházat jelölték ki, miután a kórházban oly csekély számú betegek vannak, hogy azok szükség esetén könnyen máshova helyezhetők, sőt szükség esetében igen alkalmas lenne megfigyelő osztályok felállítására.

A vasúton netán érkező betegek elhelyezésére a militári sorompón túl Lalosevits-féle szőlőben 1 szoba lett — egyelőre 2 ágy, minden egyéb szükséges felszerelés, gyógyszerek és 1 betanított ápolóval — berendezve.

A város 2 temetőjében és pedig a gör. kel. szerb nagytemető és a r. kath. kistemetőben — miután ezek hulla kamrákkal nem rendelkeznek — halottas házakat emeltetek.

Elrendelte több ápoló felfogadását és annak beoktatását, eddigelő 4 lett felfogadva és betanítva.

Megállapította a módot, hogy a hullák nyílt koporsóban mint eddig a gör. kel. szokás volt, a városba ne hozassanak és a kórházban elhalt hullák magán házakba el ne helyeztessenek, betegszállító kocsit és hordágy szerkesztett be. A fertőztetés biztosabb eszközlése végett a lakosság között folytonosan karbolsavat osztat ki.

Szóval a magas belügyminiszteri 44382/ex 1884. sz. a kiadott utasítás minden egyes pontját szem előtt tartva, azoknak olyképp szerzett érvényt, hogy szükség esetén azt rögtön fogantathatja.

Az élelmi cikkeket folytonos szigorú figyelemmel kísérem, több alkalommal lett döglött hal, sőt posványból kifogott átható bűzű élő hal elárúsítása betiltva, nemkülönben kisebb-nagyobb mennyiségű rohadt gyümölcs lett megsemmisítve. A megszárazásokat és henteseket folytonosan ellenőrzöm, de romlott hús egy alkalommal sem találtam. Míg azonban a felügyeletet teljesítő állatorvos 2 hentesnél talált állott húst. A hús megsemmisített és az elárúsított pedig az első fokú egészségügyi hatóság által 5-5 fruttal lettek büntetve. Panasz tétetett még egy esetben borjúhús ellen, a panaszt képező hús szakértők által legbehatóbban górosó alatt is megvizsgáltott, de az egészségre ártalmasnak nem volt nyilvánítható. Egyéb élelmi cikk ellen panasz nem merült fel és a megjelölt vizsgálatok alatt sem találtottt valamely az egészségre ártalmas élelmi cikk.

A köztisztaság a múlt hó folytán kifogástalan volt, egy-két figyelmeztetés, egy 10 fruttal és egy 20 fruttal büntetett köztisztaság elleni kihágás fordult elő.

Az egész városban az utcák folytonosan seprtetnek és fertőztelenítettek, e célra nagyobb munkakerő lett felállítva, miután a városi munkások (drombók) a mai kívánalmakhoz képest arra elégteleneknek bizonyultak.

A köztisztaság felügyeletére a városnegyedenként beosztott felügyelők kötelességüket pontosan teljesítették.

A fenálló 7 kéjtelp heti átlagos 18 kéjnével, szabályrendelileg hetenként kétszer megvizsgáltatták és neki megbetegedés miatt csupán csak egy kéjné lett a kórházba helyezve.

Az állatok egészségügye szintén kedvező volt, járványos avagy ragályos betegség köztük nem fordult elő.

Orvostörvényszéki boncolat egy esetben fordult elő, egy őrtálló katona által megölt női hullán, a

midőn is a halál okául a szenvedett sérülés állapított meg.

Meghalt összesen 55 egyén és pedig 27 finemű és 28 nőnemű.

Korra nézve: 0-1 évig: 25; 1-5: 6; 5-20: 6; 20-30: 3; 30-40: 3; 40-60: 4; 60-80: 7; 80 on túl 1.

Korra nézve: veleszületett gyengeség: 11; görcsök: 10; gyermekaszály: 2; tüdővész: 8; béllurát: 3; kanyaró: 1; gyermekági láz: 1; aggkór: 7; vízkór: 1; egyéb halálokok: 9; erőszakos halál: 2. Nem orvosoltott 7 éven alól 15; 7 éven felül 8.

Elve született 80 és pedig 32 finemű, 48 nőnemű, ezek közül törvénytelen 1 finemű, 3 nőnemű. Halva született 2 finemű, 2 nőnemű. Tehát 29 cel több született mint meghalt.

Házasságra kelt párok száma 11.

Zomborban, 1886. évi október hó 4 én.

Dr. Wolf Kálmán,

városi főorvos.

A jelentést a közis. bizottság tudomásul veszi; csupán a halak elárúsítását illetőleg utasítja a főorvost, hogy dr. Ambrozovits Károly bizottsági tag indítványa folytán, szerezzon be adatokat, hogy más hasonlóan a víztől távol fekvő városokban miként eszközöltetik a halak elárúsítása. Dr. Ambrozovits K. ugyanis indítványozza, hogy az elárúsításra hozott halak, víztartó kádakban hozassanak piacra. A tisztí főorvos örömmel veszi az indítványt s kijelenti, hogy e kérdéssel az egész városon által foglalkozott, de az elárúsítók azt lehetetlennek állították, most miután bírja a tekintetes közigazgatási bizottság támogatását, mindent el fog követni annak keresztülvitelére.

A természetrajz a népiszkolában.

A kalocsa érsekmegyei tanítók és tanítónők által 1886. évi őszi tanácskozáson megfajdított tétel:

Hogy a népiszkolában a természetrajz oktatás ki-tűzött céljának megfelelően, milyen eljárást kell követnünk tanfolyamonként, a) a természetrajzi tananyag kiválasztásánál b) elrendezésénél? c) az egyes természetrajzi leckék vezetésénél? d) különösen miként használhatjuk föl a közép- és felső osztályokban az olvasókönyvet a természetrajz oktatás támogatására?

M e g f e j t é s.

A) Milyen eljárást kell követnünk tanfolyamonként a természetrajzi tananyag kiválasztásánál és elrendezésénél?

Ami az elemi tanodát illeti, ez a természettudományokra, ebből kifolyólag tehát a természetrajzra is csak a legújabb időben kezd nagyobb figyelmet fordítani. Ez onnan van, mivel az elemi tanoda célja azelőtt majdnem kizárólag vallási volt. De ez nem is lehetett másként, hisz azt jól tudjuk, hogy a reáliskolák még a 70-es években is csak bölcsejőkben valának; a 68-as évek előtt pedig a tanítók maguk is — nem mondok hogy semmit — hanem vajmi keveset tudtak belőlük; a szemléltetésre szükséges eszközök pedig vagy teljesen hiányoztak, vagy ha léteztek is, nagyon hiányosok voltak. Ennek fölvetése a reáliskolák a természetrajz tanítására ugyszólván nem is gondoltak.

De a legújabb időben egészen másképp alakultak a dolgok, az elemi tanoda a maga rendeltetését s képzési körét e tekintetben is tágasabbá tette, mi világoan kitűnik abból, hogy a reáliskolák a természetrajz is illő helyet foglal a tantervben. És ez így elvitathatlanul rendjén is van, mi abból is kitűnik, hogy az ember folytonos viszonyban van a természetben létező testekkel, ezek reá hatnak, viszont ő is hat azokra. Azok közelebbi ismerete tehát reá nézve annál inkább jelentékeny, minthogy neki érdekeivel és értelmével kell azt fölismerni, mit az állatok ösztönösrűen tudnak, t. i. a hasznosat a kártékonytól és hasznavehetlentől megkülönböztetni. A jelen korban számtalan adat szolgál annak bebizonyítására, hogy a természet terményeinek ismerete és értelmes fölhasználása az egyesek és népek anyagi jólétére nagy befolyással van. Hogy eme állításom még meggyőzőbb legyen, álljanak itt saját bizonyítékaim helyett Humboldt Sándor következő szavai: „A természettudományok valamennyi ágának egyetlen méltatása kiváló szüksége a jelen kornak, melyben a nemzetek anyagi gazdasága s növekedő jóléte a természetöröknek és terményeknek gondos fölhasználásán alapszik. Csak egy pillantás is a mostani Európa állására mindenkit meggyőz, hogy egyetlen versenyben, tartós mulasztás mellett szükségképpen a nemzet vagy on csökkenésének s végre megsemmisülésének kell következnie; mert az államok sorsa olyan, mint a természeté, mely Göthének mély érteményű szavai szerint megállapodást nem ismer s átkot mond a nyugvársra. Csak komoly vegytani, mennyiségstani és természetrajzi tanulmányok akadályozhatják e rossznak bekövetkezését. Népek, melyek az általános iparos tevékenységben, az eröműtan és műtani vegytan alkalmazásában hátra vannak, a melyeknél ilyen tevékenység nem hat keresztül minden osztályt, azoknak jóléte menthetlenül súlyedni fog, és pedig annál hamarabb, minél iparosabbak s élelmesebbek szomszédaink.”

Ugy hiszem, ehhez nem kell kommentár, hisz eléggé érzi eme szeplőtlen igazságot kedves hazánk is, miről mindnyájan teljesen meg vagyunk győződve. Hogy azonban kedves hazánk égboltozatáról eme fekete felleg mielőbb oszoljék, úgy a néptanodának minden erejéből oda kell hatni, hogy tanoncokat sok természetrajzi ismerettel lássa el és képesítse arra, hogy ismereteinek ezen készletét idővel ök maguk is bővíteni tudják és akarják.

A természetrajznak, ha úgy taníttatik, hogy a gyermekek folytonosan önálló szellemtevékenységre kézzitessenek, nagy hatása van a szemléző s gondolkodó tehetség fejlesztésére, a képzelem élénkítésére, a kedély és akarat nemesítésére, és ezen szemmel képző hatása is elég ok arra, hogy a néptanodában semmi áron el ne hanyagoltassék. De a természetrajznak kiválóan azon hatása miatt is kell legnagyobb jelentőséget tulajdonítani, mielőtt a vallásérköcsi jellem képzésére gyakorol. Hisz mi sincs, mi oly egyenesen vezetné Istenhez az embert, mint teremtményeinek megszámlálhatlan sokasága, bámulatos különfélesége, csodálatos szépsége s mindenben befejezett tökéletessége.

kel
rem
mel
me
eze
die
mü
ben
kát
oro
meg
vés
egy
gen
lés
taní
lalí
tern
kár
jelen
szok
a le
dig
szet
jobb
ann
mely
pedí
is k
min
szé
—
akad
a m
lönb
meg
első
szük
kiirt
a te
alka
tana
tana
mész
levé
ban
hogy
azon
a te
az t
hogy
körb
tabb
taní
fenti
mind
ból e
saját
ráfor
sen f
mind
szell
évek
fogm
han-
korja
vagy
és k
lamin
hat
tana
mi n
hogy
igen
való
miké
mész
elren
mész
esnek
tana
fölvé
dara
fák,
zuzm
helly
kell
korla
létez
tani
tetés
mert
vezet
sikere
20-2
tályb
buzgo
több

Hav
heti
12 K
13 S
14 C
15 P

Ezek előrebocsajtása után, lássuk tehát: miként kell a terményrajzi tananyag kiválasztásánál és elrendezésénél eljárunk?

Szem előtt tartván a tanításnak azon törvényét, mely szerint közelebbiről távolabbira, ismeretesről ismeretlenre kell haladni, az első szemléltetés hazai s ezek közt a helyi terményekkel történjék, s csak ha ezeket kellően szemléltettük, megyünk át a külföldiekre, melyeket azután vagy eredeti példányokban mutatunk meg, vagy ha másképp nem lehet, jó képeken. Ha a gyermek már ismeri a lovat, kutyát, macskát, denevért: akkor nem lesz nehéz a zebrát, sakált, oroszlánt, tigrist és vampirt is összehasonlítás útján megismertetni vele. Ennél fogva a gyermeknek legkevésbé sem való oly rendszeres tanítás, minő az egyes tankönyvekben vagyunk, melyek rendszerint idegen terményekkel kezdenek. Már a hazafias népnevelés érdekében is követelni kell, hogy a természetrajzi tanítás kiválóan a hazai termények ismertetésével foglalkozzék; mert az ellenkező eljárás nemcsak nem természetszerű, hanem a gyermek honszeretetére is kártékonyan hat, amennyiben szülőföldje terményeit jelentéktelenekek tekinteni s idegenek után vágyódní szoktatja. Ezt annyival inkább meg kell figyelni, mert a legtöbb tanító, hogy tanítását érdekessé tegye, mindig csak a különös sajátosságokkal bíró terményeket szemeli ki, mint a melyek a gyermekek figyelmét legjobban lekötik.

Az egész természetet lehetetlen levén ismertetni, annak csak jellemző alakjait kell kiszemelni, melyek t. i. kiveszül szolgálnak másokra. Minthogy pedig a terményeknek hasznosságát és ártalmasságát is ki kell emelni: azért több hasonló termény közül mindig az veendő, mellyel többféle célt köthetni össze. Hogy az oly gyakran előforduló mérgezési esetek — különösen talu helyeken — kikérülhetők és megakadályozhatók legyenek, úgy különös figyelmet kell a mérges növények, gombák és ásványok, nemkülönben a mérgezésnél szükséges segély adására és megismertetésére is fordítani. Már most, ha a fent elősorolt főcél mellett a mellékesekek is számba vesszük: akkor ezek a) a nép között uralgó babonáság kiirtása; b) a természet tüneményeinek vonatkoztatása a teremtő bölcsesége és jóságára; c) az életre való alkalmazás.

Ime, ezekben véltam az eljárást a terményrajzi tananyag kiválasztásánál megfajtatni.

Lássuk már most: miként kell a kiválasztott tananyagot elrendeznünk?

Ismeretes édes mindnyájunk előtt, hogy a természetrajz az elemi népiskolában kötelező tantárgy levén, tehát mind ilyennek, a tantervből egy iskolában sem szabad hiányoznia. Már most az más kérdés, hogy ki mint fardozik a kellő cél eléréséhez. Hogy azonban célunkat elérhessük, szerény nézetem szerint a természetrajzi tananyagot úgy kell elrendezni, hogy az tanfokozatokba állíttassék össze, és pedig úgy, hogy minden tanfokozaton az egész természetrajz kis körben mint ismeretegész tünjék elő, és minden alantabbi tanfokozat ismeretkora a következő magasabb tanfokozat tágabb ismeretkörében befoglalassék. A fentiekből tehát világosan kitünik, hogy a néptanoda minden osztályában az állat-, növény- és ásványtanból annyi tananyag veendő föl, amennyit a tanoda sajátos viszonyai és szükségleteinek s különösen a ráfordított tanidőnek tekintetbevétele mellett sikeresen földolgozni lehet. Ha tehát így haladunk, úgy minden tanévben egy teljes ismeretkör lesz a gyermek szellemi sajátjává és ha a gyermek a rendszer tanodai évek letelése előtt is lépne át a gyakorlati életbe, nem fogna oda egyoldalú természetrajzi ismereteket vinni, hanem egy ismeretegész, mely taneredmény a gyakorlati életben többet ér, mint a természetrajzi egyik vagy másik országba tartozó testek bármily alapos és kimerítő ismerete.

Minthogy úgy az állami népiskolai törvény, valamint a püspöki szabályzat is az elemi oktatást hat tanfokozatba osztja, ennél fogva a természetrajzi tananyagot is ugyanennyi részre kellenek fölosztani, mi nagyon is természetes. De ha tekintetbe vesszük, hogy az osztatlan népiskola az ily beosztás mellett igen nehezen tudna céljának megfelelni, akkor minden valószínűséggel igazoltnak fog ama nézetem feltűnni: miként a cél könnyebb elérhetése szempontjából a természetrajzi tananyagot három fő tanfokozatba kell elrendeznünk.

Ha tehát a fentiek alapján rendezzük el a természetrajzi tananyagot, úgy az első főtanfokozatba esnek az elemi népiskola I. és II. osztálya, melyek tananyagául a beszéd- és értelemgyakorlatok alapján fölvehetők: a) a vidéken élő házi- és vadállatok, madarak, halak, rovarok és hüllők; b) a vidéken tengő fák, cserjék, fűvek, virágok, gumók és a moh vagy zuzmónövények közül a legismertebbek; végül b) néhány legismertebb ásvány. Ezen tanfokozatban oda kell törekedni, hogy a gyermekek a szemléltési gyakorlatok alapján saját legközelebbi környezetükben létező természeti, értven az állat-, növény- és ásványtani terményekkel megismerkedjenek, mely megismeretést alapján fogalmat szerezzenek maguknak az ismertett állatok és növények testszerkezetéről, szervezetéről és életszerveik működéséről. Hogy célunkat sikeresen elérhessük, elegendő 15 vagy 20 állatnak, 20-25 növénynek és 6-10 ásványnak az egyes osztályban való megismertetése. Azonban az ügyes és buzgó tanító, ha a helyi körülményei megengedik, többet is képes lesz sikeresen földolgozni.

(Folyt. köv.)

Naptár.

Október.

Havi es heti nap	Katholikus naptár	Protestans naptár	Görög-orosz naptár
12 Kedd	Miksa p. v.	Miksa	30 Gergely p.
13 Szer.	Kálmán, Ede	Ede	1 Október
14 Csüt.	Kalliszt p. v.	Kalliszt	2 Jusztina
15 Pént	Terézia sz.	Hedvig	3 Areop. Dénes

Szerkesztői üzenet.

Legyen szives az az ur, aki a szabadkai izr. templomban történt s általunk megrótt botrányok érdekében névtelen levelet küldött, címét velünk közölni. Egy izr. belmunkatárs felelni óhajt neki.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Puttermann Nándor

NYILTTÉR.)

227. szám

feny. 1885.

Ó felsége a Király nevében
Drach Antal róm. kath. segédlelkész, mint hit-elemző, hódsághi lakos panasa folytán
íteltetett:

Putter Ignác, hódsághi lakos, kádár mester, r. kath., nős, 41 éves, feddhetlen előéletű.

Kleesz Alajos, hódsághi lakos, fésűs mester, r. kath. vallásu, nős, 39 éves, feddhetlen előéletű a kh. törvény 46. illetőleg a btkv. 261. §-a szerint minősülő és büntetendő hatóság és közszend elleni kihágás és becsületsértés vétésége elkövetése miatt a btkv. 27. §-ában meghatározott célra 15 nap és végrehajts terhe alatt megfizetendő, behajthatlanság esetében az 53. §. alapján 3 napi fogházra átváltoztatandó 25—25 frt pénzbüntetésre, esetleg a rabtartási költségek viselésére ítéltetnek és a btkv. 277. §-ának rendelkezése szerint ezen ítélet vádlottak költségére a »Bácska« hirlapban közzététtik.

Meghirdetett, mindkét fél felebbezést jelentett be.

Hódsághon a kir. járásbírósnál 1885. évi február 14-én. Jusits Lajos s. k. kir. járásbíró.

II-od bíróságilag a zombori királyi fenytő törvényszék 1885. évi 8863. feny. szám alatt fenti ítéletet jóváhagyta, a budapesti kir. tábla pedig 1885. évi 36734. ftd. sz. alatt az elítéltek újabb felebbezést visszautasította, tehát a fenti ítélet jogerőre emelkedett. Hódsághon, a kir. járásbírósnál 1886. évi október 2-án.

Jusits Lajos.
kir. járásbíró.

Az igazság érdekében.

Folyó évi október hó 2-án az országgyűlésen azon kérvény is szóba kerül, melyet Stigmon József és társai Bikityi községi lakosok ellenem beadtak, mint-hogy ez alkalmat személyes ellenségeim meghurcoltatásomra használják, én mint tisztviselő kötelesemegek tartom ez ügyben nyilatkozni addig is, míg az illetékes bíró határozatot fog hozni.

Az összes panaszok, melyeket nevezett Stigmon József és társai ellenem a közigazgatási hatóságnál és a törvényszéknél f. évi február hóban emeltek, alaptalanok, tisztán ellenségeskedés és rágalmozási szándékból erednek.

Ezt itt bizonyítgatni nem töreksem: majd igazolni fogja az illetékes bíróság.

Két körülményt azonban nem mulaszthatok el felemlíteni, melyek az ellenségeskedést és rágalmozási szándékot igazolják.

Nevezetesen az a körülmény, hogy ugyanazon panaszok ugyanazon egyének által mind a közigazgatási hatóságnál mind a törvényszéknél egyidejűleg emeltek ellenem, kétségtelenül igazolja, hogy az illető panaszlók csakis rágalmozni törekedtek, mert ugyanazon ügy miatt két helyen senki nem panaszkozhatik. Ez pedig nem is tudatlanságból történt, mert a panaszfeljelentést jogtudó egyén szerkesztette.

A második körülmény pedig éppen az, hogy ügyem az országgyűlésen szóba hozott. A panaszfeljelentés mint említtem f. évi február hóban adatott be ellenem — és tekintve a rágalmozás és hazugságok rengeteg halmazát, a vizsgáló bírónak szorgalmasan kellett dolgoznia, hogy vizsgálatát befejezze, ami már meg is történt, és az ügy jelenleg a kir. ügyészség indítványa alatt áll.

Minden elfogulatlan férfinhoz tehát azt a kérdést tehetem: mi szükség volt arra, hogy ezen szabályszerűleg folyt és az országgyűlés egyebb nagy kérdései mellett eltörpülő vizsgálati ügy ott szónyegre kerüljön?

Csak az, hogy Olay Szilárd és Lajos, e szere tetreméltó testvérpár, elmondassza a világnak hogy én 5000 frt árwapénzt sikkasztottam el; holott az említett testvérpár nagyon jól tudja, hogy ez az árwapénztári ügy az illetékes megyei hatóság által elbíráltatott, mely abban sikkasztást nem talált, hanem csakis szabálytalanságot, ami miatt én 200 frt bírságban el is marasztaltattam.

Az, ki a dolog iránt érdeklődik, az ezen nyilatkozatomból is tájékozhatja magát, micsoda rugók mozgatták az ügyet.

Én nyugodt lelkiismerettel várom a bírói ítéletet. Bikityen, 1886. évi október hóban.

Baris István,
községi jegyző.

* Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

HIRDETÉSEK.

Egy jó karban levő

ZON gora

jutányos áron eladó. Hol? mondja a szerkesztőség vagy a kiadóhivatal.

3-1

7857. sz.

1886.

Hirdetmény.

Zombor sz. kir. város gazdasági küldött-sége által ezennel közhírré tétetik, miszerint a városi szolgazemélyzet és rendőrök részére szükséges, 2261 frt 10 krral előirányzott ruhaneműk és szerelvények beszerzése iránt az árlejtés **f. évi október hó 17-én délelőtt 10 órakor** a városháza kistermében fog megtartatni.

A feltételek és minták a városi számvevőség-nél a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Zombor, 1886. évi október hó 3-án.

VUKICSEVIC,
tanácsnok.

2-2

2695. szám. Ada mezőváros elüljáróságától.
1886.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye Ada mezővárosában egy Rudolf trónörökös nevű viselő és magyar ajku tanulótt illető ösztöndíjhely íreedsébe jöven, a községi képviselőtestület f. évi augusztus hó 31-én 72. számú határozata folytán, ezen hely betöltése céljából pályázat nyitattik.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen ösztöndíj hely elnyeréséért pályázni óhajtának, miszerint az 1878. évi október hó 10-én kelt alapítványi oklevél értelmében, a szülők illetőségét, vagyoni állapotát és adóképeségét, a fiu erkölcsi magaviseletét és a tantárgyakból előmenetelt igazoló minősítvényükről szóló táblás kimutatással felszerelt kérvényüket **folyó évi október hó 30-ig** a községi elüljáróságnál benyujtsák.

Az évi ösztöndíj 175 frt o. é., mely az illető ösztöndíjnak az illetékes tanintézeti felévi bizonyítvány alapján, a községi képviselői gyűlés határozata folytán, a községi főnök által félevenként utólagosan kiutalványoztatik.

Ada, 1886. évi október hó 9-én.

2-1

Az elüljáróság.

Canitói pályázat.

Rác Militicsen egy katolikus felekezeti, német tannyelvű tanitói állomásra **f. évi október hó végeig** pályázat nyitattik. Ezen állomás évi illetékei: a) 200 frt o. é.; b) 18 hektoliter buza; c) 7.59 köbméter kemény tűzifa; d) 50 frt lakdíj, vagy természetbeni lakás.

A felszerelt folyamodványok a rác-militicsi iskolaszékre címezve az esperesi hivatalhoz Priglevica-Szentivánra intézendők.

Radoychich Endre,
iskolaszéki jegyző.

Deim Lipót,
3-3 iskolaszéki elnök.

Árverési hirdetmény.

A hódsághi kir. járásbírósnak folyó évi szeptember hó 7-én 3002/polg. szám alatt kelt végzése folytán alulírott zárgondnok részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a vajszkai uradalmi társaságnál 1886. évben termett 330 mtr. mázsa repce, 600 m. mázsa buza, 1150 m. mázsa zab, 30 m. mázsa árpa, 100 m. mázsa rozs és mintegy 20 ezer kéve kender nyers állapotban s köles mennyiség **nem f. évi október 10-én, hanem folyó évi október hó 20-án délelőtt 10 órakor** Vajszkán az alpári pusztán, esetleg a vajszkai község házában el fog adatni.

Az árverési feltételek a zárgondnoknál Bácsban mindenkor betekintheők és az árverés megkezdése előtt az árverezőkkel közöltetni fog.

Bács, 1886. szeptember 25.

Miháilovits Mihály,

3-2

zárgondnok.

10185. sz.

1886.

Árlejtési hirdetmény.

Alulírt kir. jószágigazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a karavukovai leégett koresma és melléképületeinek felépítése iránt **folyó évi október hó 18-án d. e. 10 órakor** az apatini kinest. ispánságnál Zomborban a kir. adóhivatal helyiségében — **4500 frt 17 kr kikiáltási ár mellett**, zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni. Vállalkozók kötelezetnek a verseny megkezdése előtt 10% bánatpénzt letenni, úgy a szabályszerűen felblyegzett zárt írásbeli ajánlatok is a kikiáltási ár 10%-ának megfelelő bánatpénzzel látandók el s a verseny megkezdése előtt az árlejtő bizottsághoz nyujtandók be. Közelebbi feltételek alant irt kir. jószágigazgatóságnál, valamint a zombori kir. adóhivatalnál naponta megtekinthetők. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Szeged, 1886. szeptember 30-án. **Kir. jószágigazgatóság.** Utányomat nem díjaztatik.

2-1

HIRDETMÉNY.

Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa Zomborban egy Bankmellék hely létesítését

elhatározta és ezen bankmellék hely vezetésével a Zombori Takarékpénztárt bizta meg.

Intézetünk ezen bankmellék hely ügyleteinek közvetítését

folyó október hó 11-én megkezd, és az Osztrák-Magyar Bank Szegedi Fiókiintézete által leszámítandó váltók minden hétköznap délelőtt 9 12 óráig, **hétfőn és pénteken** azonban csak d. e. 11 és 12 óra közt lesznek pénztárunknál benyújthatók.

Erről az itteni, ugy a környékbeli t. e. kereskedőket és pénzintézeteket azon hozzáadással van szerencsém értesíteni, hogy a Zombori Takarékpénztárnál telepítendő és fizetendő váltók után, telepítési díjat (províziót) nem számítandunk.

Zombor, 1886. október 3-án.

A Zombori Takarékpénztár Igazgatósága Barthal József s. k.

3-3

A levélhordó galambhoz.

Van szerencsém tisztelettel tudósítani a n. é. közönséget, hogy eddigi különféle **férfi-, nő- és gyermekcipők**, ugyszintén különféle **lámpákból** álló raktáramat **végeladásra bocsátom.**

Bátorokodom továbbá ajánlani kitünő **kelme-ruktáramat** **férfi- és nőöltönyökre, vászon, parhet, flanell, jut- és csipkefüggönyöket**, mindentféle **selyem- és gyapju télikendőket, bútorkeleméket**, különféle **bárony- és selyemárúkat**, temetésre való **atlaszt és atlasz szemfődeleket, gyászárúkat** és pedig a legjutányosabb áron. Ugyszintén ajánlom **különféle árúckikeimet** mint: **férfi- és nőingeket, nyakkendőket**; továbbá: **harisnya, kötőpamutot, csipkék, szalagok, derékfűzők, esernyők, gombok, bőröndök, paplanok, matracok, lópokrócokat**; ugyszinté különféle **játékszereket** a legjutányosabb áron.

Kiváló tisztelettel
Sztojkovits Zach. G.
Zombor, főutca, saját házában,
a „Levélhordó galamb”-hoz címzett üzletében.

6-1
Üzletemben üresedésbe jött két tanonc hely.

Önkéntes árverés.

3-1

Néhai Löbb György, volt zombori lakos hagyatékához tartozott, a megyeház átellenében Bánát külvárosban álló 211. számú ház, továbbá a zombori 1515 sz. telekjegyzőkönyvben foglalt és a szántai hid közelében fekvő 9 hold 69¹¹/₁₂ ööl kitünő minőségű szántóföld, végre az ombori 4127. sz. tjkvben felvett 81 hold 90¹¹/₁₂ ööl szántóföld, mely a Radovits szállásokban fekszik, **f. évi október hó 24-én délután 3 órakor** dr. Alföldy Gedeon zombori kir. közjegyző ur irodájában szabad kézből árverés alá bocsájtatik, melyre venni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételek dr. Bruck Ármin zombori ügyvédnél és Raisz Lajos takarékpénztári tisztviselőnél megtekintethők.

Irnok kerestetik.

Karavukova községében évi 360 frt fizetéssel irnok kerestetik.

Pályázók az adóügybeni jártasságukat tartoznak igazolni. Kérvények Karavukova község elöljáróihoz intézendők.

3-1

Az elöljárók.

11115. sz.

tkvi 1885.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Merkl Keresztély ó-szivai lakos végrehajtható Galambos Antal és néhai Löbl Illés örökösai végrehajtható szenedő elleni 52 frt 50 kr tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtható ügyében a zombori kir. törvényszék területén lévő Doroszlón fekvő, az ó-szivai 631. sztkvben A. I. 2-6, 9-11 sorsz. és az urbéri átalakítás folytán 7 és 8 sorszámok helyébe lépett 12-13 sorsz. a. 3/4 telek földből Galambos Antal volt tulajdonos 1/2 rész jutaléka 539 frt 6 3/4 krban az ó-szivai 1338 számú telekkvben A. I. alatti 585. ö. i. számú ház és beltelek a melyből Galambos Antalt csak 1/4 résznek 1/2 része illeti 444 frtban ugy az ó-szivai 2113. számú telekkvben A. I. alatti 582. ö. i. számú ház és telek, mely 7526./tkl. 1883. számmal Renta Andrásra teherrel együtt ment át, tehát Galambos Antal, tartozásáért 338 frt a végrehajtható törvény 156. §-a d. pontja értelmében egészben, így tehát összesen az árverést 1311 frt 6 3/4 krban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1886. évi október hó 26-ik napjának délelőtti 9 órája** Ó-Szivai község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1886. évi július hó 29-én.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

5326. sz.

k. ig. 1886.

Pályázat.

Bács-Földvár községében megürült községi irnoki állásra ezennel pályázatot nyitok.

Évi járulék 400 frt.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket **folyó évi október hó 25-ig**, mint a választásra kitűzött határnapig, hozzám benyujtsák.

Kelt Ó-Becsén, 1886. okt. 1-én.

Gombos Béla
főszolgabíró.

A P E S T H

MAGYAR KERESKEDELMI BANK VÁLTÓÜZLETE

BUDAPESTEN, Dorottya-utca 1. sz.

megbízható szolid ügynököket

keres mindennemű **sorsjegyeknek** **havvi részletfizetés** mellett **el-
árusítására.**

Ajánlatok referenciák megnevezése mellett a fenti váltóüzlethez intézendők.

3-2

Gyógyszerész gyakornok kerestetik.

Moholyon, alulírott gyógyszerertárban gyakornoknak egy 4-6 gymnasiumot végzett és jó családból származó fiu fizetés nélkül 3 évre azonnal felvétetik; a már gyógyszerertárban alkalmazottak előnyben részesülnek.

Kiss Antal,
gyógyszerész.

3-3

3-3

Hirdetés.

Alulírott jegyző a földadónyilvántartás kezelésben jártas díjnokat keres 40 frt havidíj mellett, egyelőre 3-4 óra terjedő időre. A vállalkozó ezen alkalmazást azonnal elfoglalhatja.

Bács, 1886. október hó 6-án.

Mihailovits Mihály,
jegyző.

2-1

Pályázat.

Nádaly községben egy irnoki állás 25 frtnyi havi fizetéssel és alulírott jegyző által privát munkát elvégzéseért 10 frt havonkénti külön jutalommal, azonnal betölthető. Megkivántatik a hivatalos magyar nyelven kívül, a szerb és német nyelv tökéletes tudása. A kérvények alulírottához címzendők.

Kelt Nádalyon, 1886. évi október hó 5-én.

Schindler Antal,
jegyző.

3-1